

PARTNERING FOR BUSINESS GROWTH

Merenje administrativnih troškova u Republici Srbiji

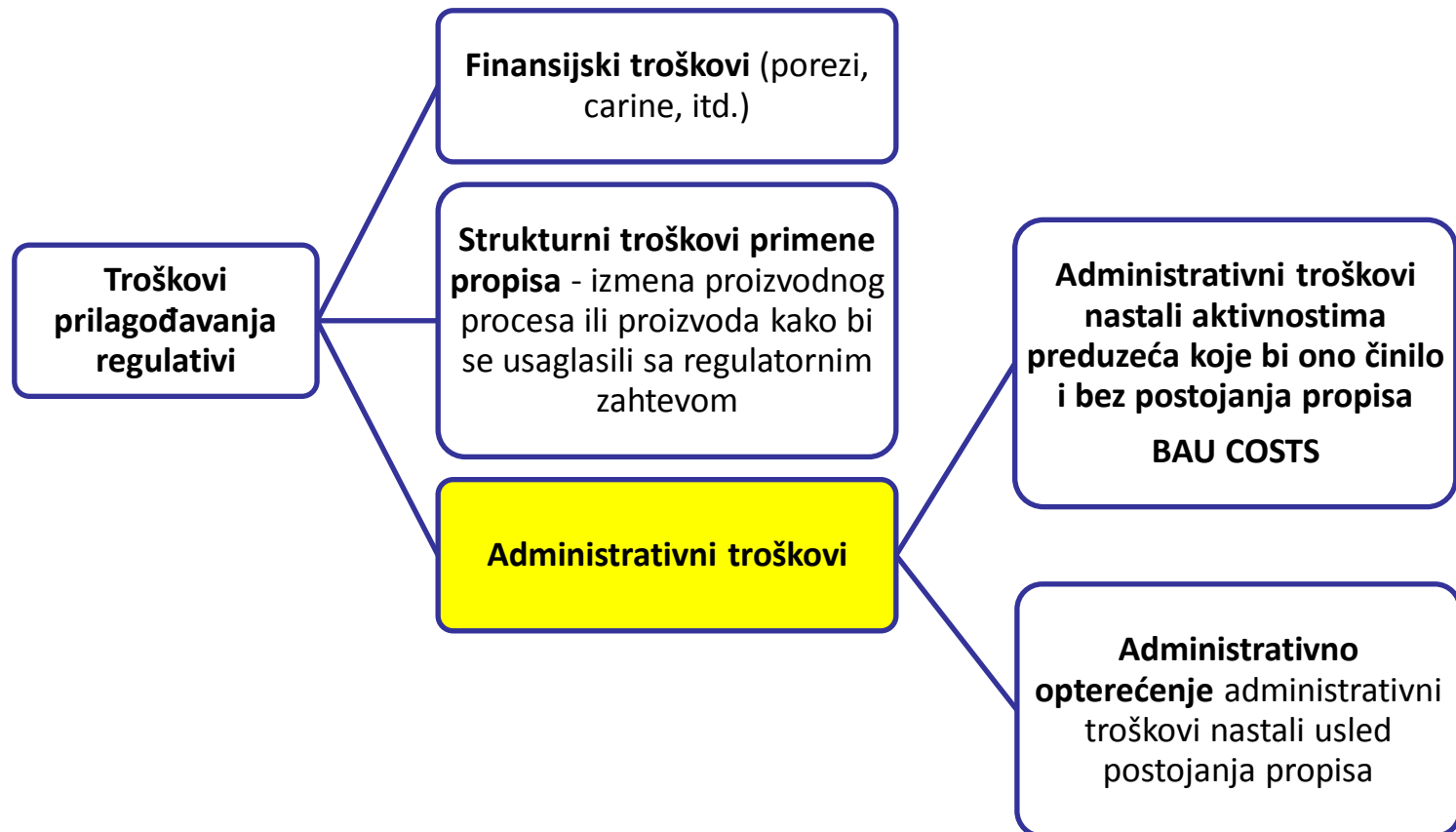
Branko Radulović

www.bep.rs

Model standardnog troška

- Model standardnog troška (holandski ili standard cost model) predstavlja jednostavan način merenja administrativnih troškova i administrativnog opterećenja nametnutog propisima
 - razlaže procedure (informacione zahteve) nametnute regulisanim subjektima na neophodne administrativne aktivnosti koje regulisani subjekti moraju obaviti
 - na osnovu podataka o potrebnom vremenu da se administrativne aktivnosti obave, kao i podataka o troškovima koje one stvaraju, MST meri administrativne troškove i nepotrebno administrativno opterećenje

Troškovi prilagođavanja regulativi

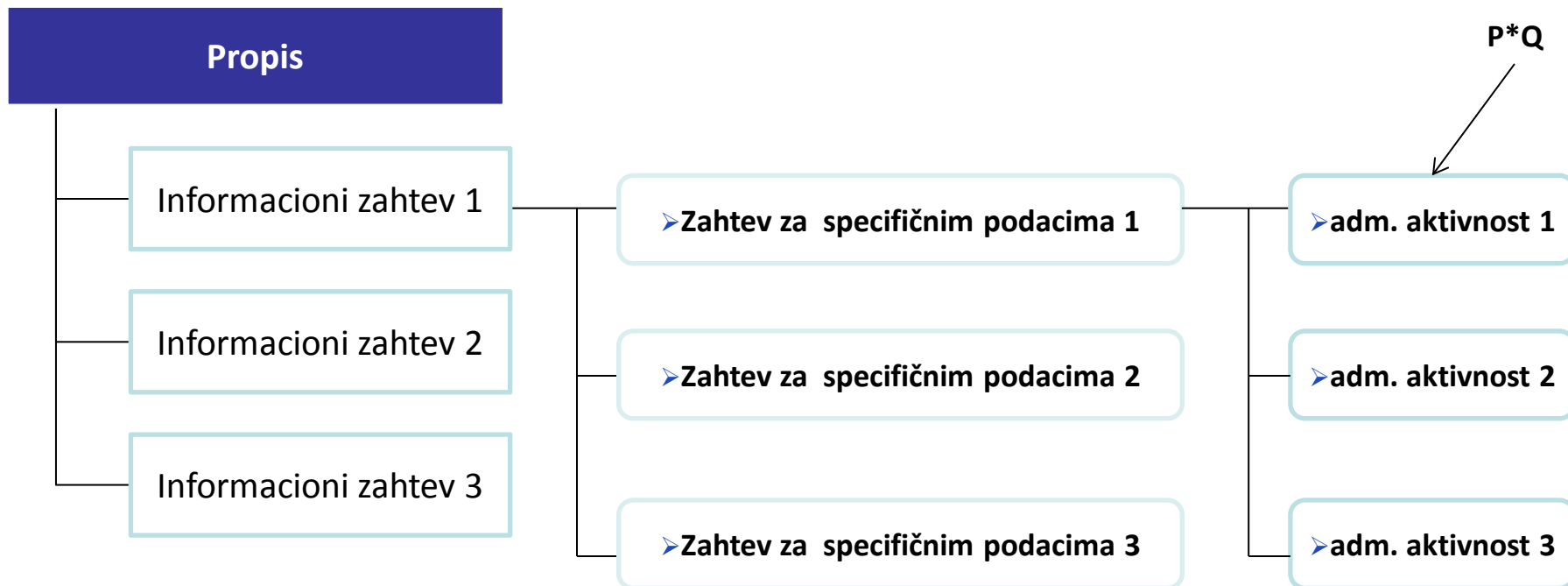

Standardni informacioni zahtevi

RB Standardni zahtevi

- 1 Obaveštenje o aktivnosti ili događaju
- 2 Podnošenje izveštaja
- 3 Informacije (etiketiranje) za treća lica
- 4 Druge informacije namenjene trećim licima
- 5 Zahtev za pojedinačne dozvole ili odobrenja
- 6 Zahtev za opštu autorizaciju ili odobrenje
- 7 Registracija
- 8 Sertifikacija proizvoda ili procesa
- 9 Inspekcija državnih organa
- 10 Saradnja sa inspekcijama i čuvanje dokumenata
- 11 Zahtev za subvenciju ili bespovratna sredstva i sl.
- 12 Ostalo

Odnos informacionog zahteva i zahteva za specifičnim podacima

Propis

Zakon, uredba, pravilnik,...

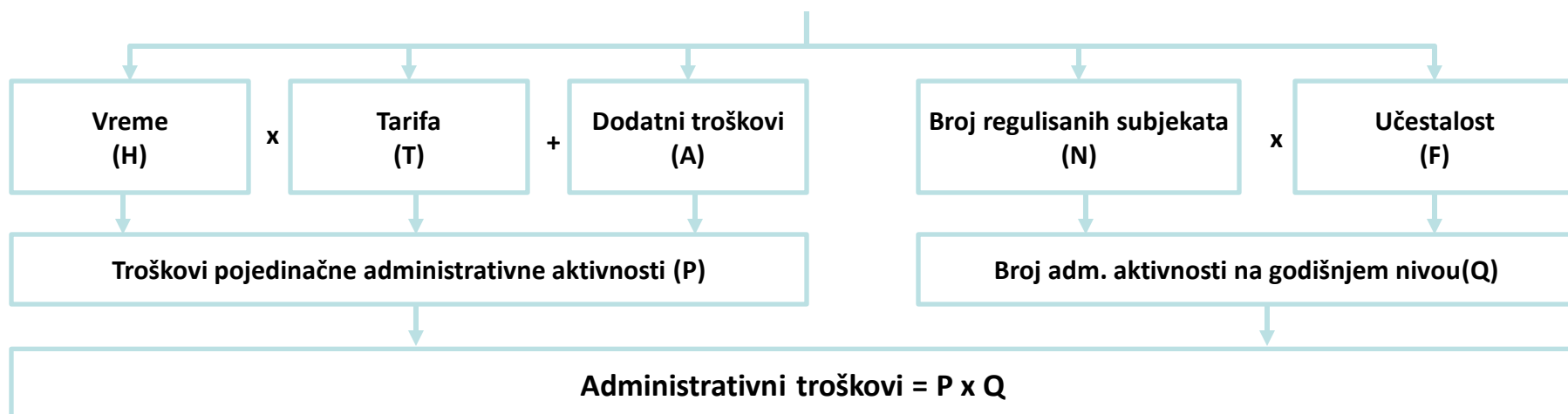
Informacioni zahtevi i specifični podaci

Izveštaji, dozvole, odobrenja, sertifikati, registracije

Administrativne aktivnosti

Standardizovan način primene propisa

Parametri merenja administrativnih troškova

- Četiri osnovna parametra
 - Troškovi po jedinici vremena
 - Vreme
 - Učestalost
 - Broj regulisanih subjekata
- Dodatni troškovi

Vreme i učestalost

- Parametar vreme predstavlja trajanje u satima ili minutima administrativnih aktivnosti potrebnih da bi se ispunio informacioni zahtev
 - npr. vreme potrebno da se popuni prijava
 - intervjui
- Učestalost podrazumeva broj ispunjavanja informacione obaveze na godišnjem nivou
 - Broj je često određen propisom

Šta se ne meri?

- troškovi
 - po osnovu plaćanja, poreza, carina, naknada, kazni,...
 - prilagođavanja tehničkim/tehnološkim zahtevima i standardima
 - sticanja profesionalnih zvanja
 - čekanja na dobijanje dozvola, odobrenja, i sl.
 - žalbi i sudskih postupaka
 - “gubitka živaca”

Šta se meri?

- nacionalni nivo
 - Nisu uzete u obzir procedure u vezi građevinskih dozvola
- sektor privrede
 - ne adm.troškovi fizičkih lica
- administrativne takse su po pravilu uključene, ali ne i naknade

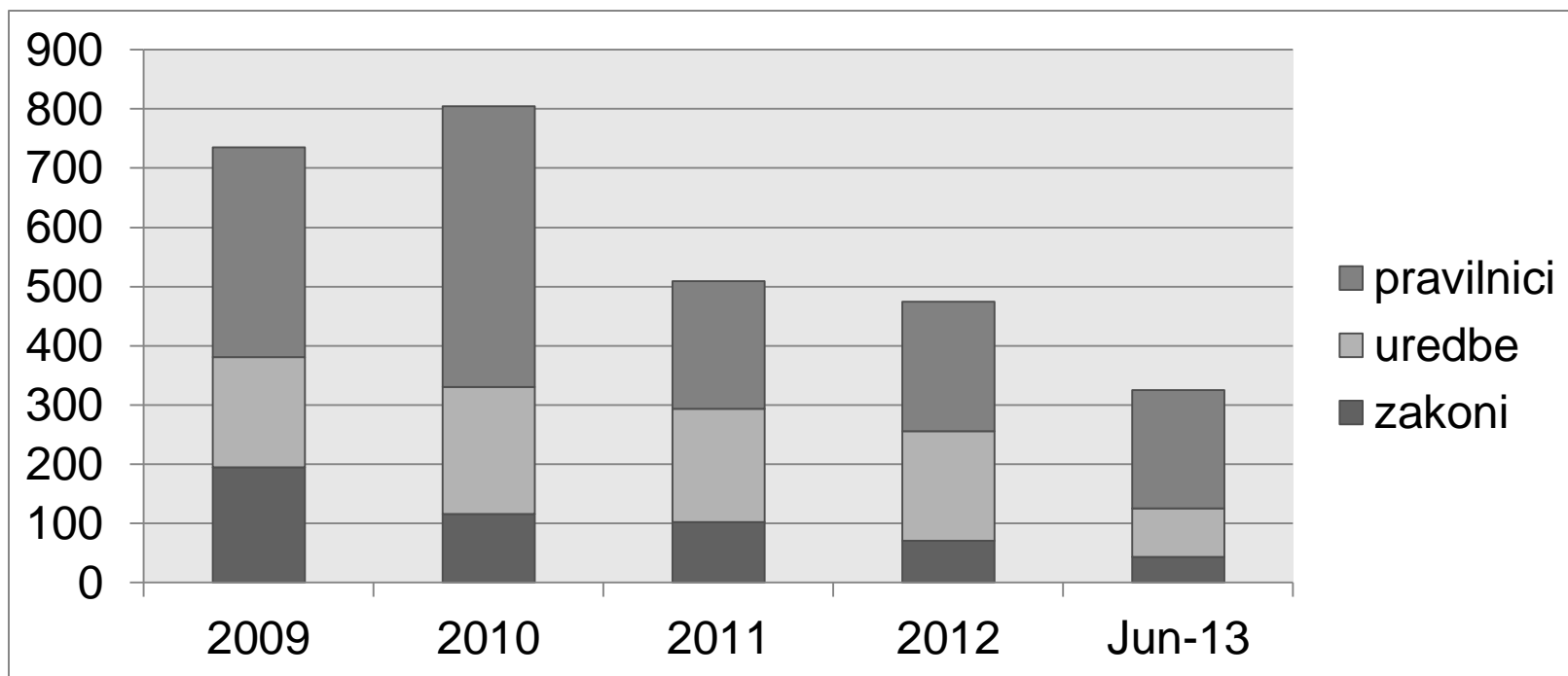
Dobro

- Detaljan, jednostavan i razumljiv
- Što se može meriti, može se i ostvariti
- Lako se prilagođava i može se korigovati

Loše

- Nije statistički reprezentativan
- Odgovori na malom uzorku mogu znatno da se razlikuju
- Problemi u oceni ušteda
 - Da li bi izgubljeno vreme bilo produktivno iskorišćeno?
 - Da li se propisi zaista primenjuju?

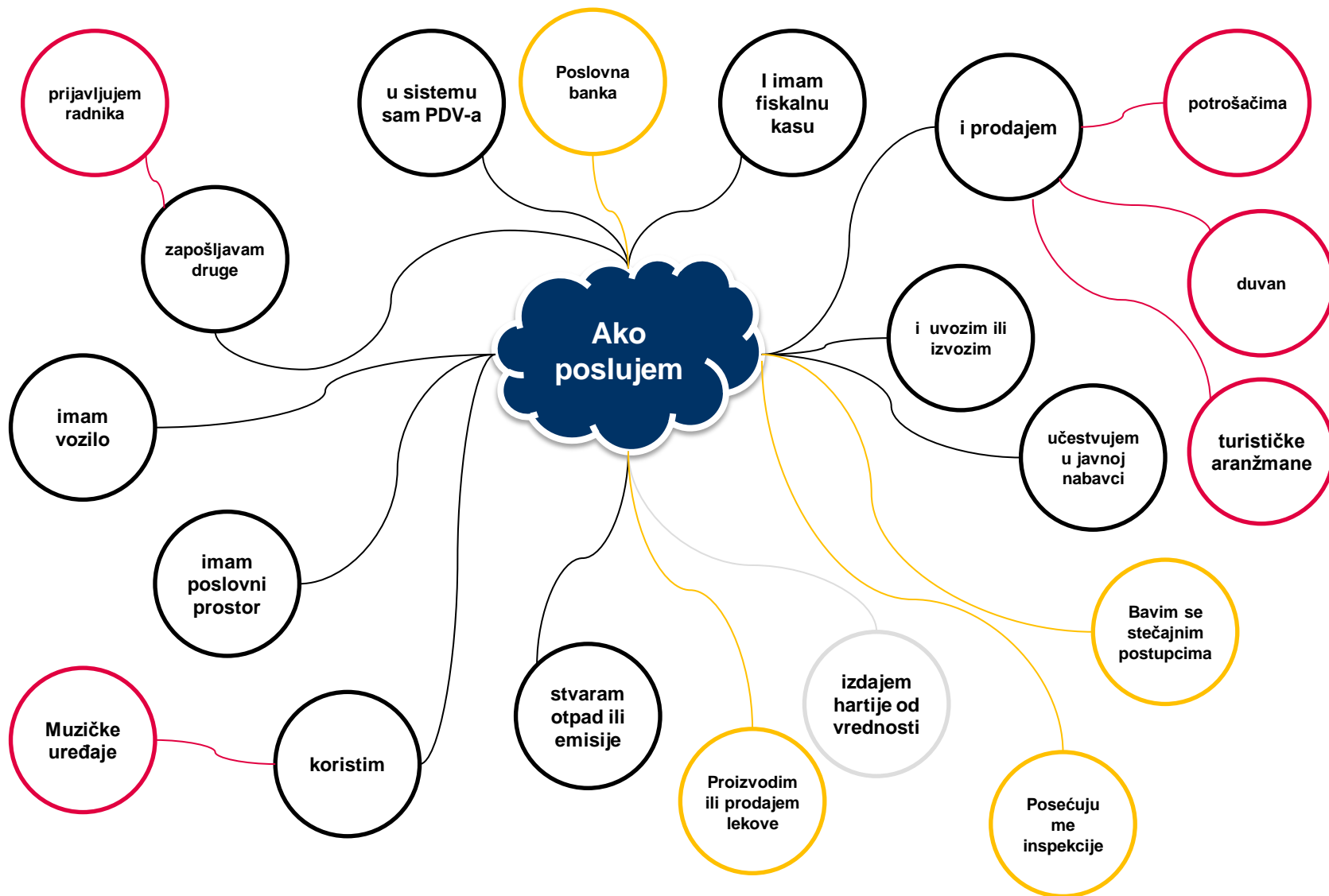
“Regulatorni cunami” je prošao

	NOVI USVOJENI			IZMENJENI		
	2011	2012	Do juna 2013	2011	2012	Do juna 2013
ZAKONI	43	14	12	59	57	32
UREDBE	131	119	62	61	69	20
PRAVILNICI	159	146	118	56	73	81
UKUPNO	333	279	192	176	199	133

Kako su se birale procedure?

- SCM snimanje stanja podrazumeva angažovanje značajnih resursa
 - Iznaci način kako sa ograničenim resursima obuhvatiti što veći i najznačajniji deo
- Osnovni kriterijumi – obuhvat, učestalost, troškovi
 - Fokus konkretan zahtev, a ne propis u kome se nalaze zahtevi
- Konačno nešto manje od 800 administrativnih zahteva
- Korišćeno pravilo 20 – 80
- Nisu obuhvaćene neke potencijalno zahtevne procedure

Prikupljeni podaci i obračuni

- Problemi sa pristupom podacima i merenjem
- Dostupnost podataka varira
 - Carina, APR veliki broj podataka dostupan
 - PU gotovo nijedan podatak, veoma otežano pribavljanje podataka
 - Broj fiskalnih kasa, pdv obveznika – 1m i 3m, ...
- SCM nije statistički reprezentativan, mali uzorak velika odstupanja
- Ukupno razmatrano 188 postupaka – zbirno preko 270 zahteva sa oko 320 kalkulacija
- 2010. godine 155 postupaka sa oko 230 zahteva i oko 280 kalkulacija

PRIMERI

- **INSPEKCIJE**
- **REVIZIJA**
- **REGISTRACIJA APR**

Za inspekcije korišćena je anketa BEP-a

Is your company a business organization or you belong to group of entrepreneurs?	Turnover of your business for the year 2012	Turnover of your business for the year 2012	Total value of assets of your business in the year 2012	Total value of assets of your business in the year 2012	Employees - Total workforce - In your business, how many are there, in totalâ€¦	How much time (in hours) did your entire management spend on dealing with inspections in 2012?	How much time (in hours) did your entire management spend on dealing with inspections in 2012?	And how much time (in hours) did the rest of the employees spend on dealing with inspections in 2012?	And how much time (in hours) did the rest of the employees spend on dealing with inspections in 2012?	Year 2012 - How many visits by inspectors your company had in...	Year 2012 - How many visits by inspectors your company had in...	Year 2013	What was the most frequent inspection in 2012 in your company?
Business organization	50000000	Between €100,000 and €500,000	21600000	Between €100,000 and €500,000	344	103 to 10 hours		Up to 2 hours		1	Once	Once	Market inspection
Business organization	999000	Less than €10,000	635000	Less than €10,000	22	30	More than 10 hours	00 hours		1	Once	Once	Market inspection
Business organization	65350	Less than €10,000	54780	Less than €10,000	14	I cannot estimate	I can't estimate	I cannot estimate	I can't estimate	1	Once	None	Market inspection
Business organization	2172218.2	Between €10,000 and €30,000	857272.73	Less than €10,000	13	43 to 10 hours		Up to 2 hours		1	Once	Once	Market inspection
Business organization	15000	Less than €10,000	7000	Less than €10,000	12	83 to 10 hours		83 to 10 hours		1	Once	None	Market inspection
Business organization	17391	Less than €10,000	12433	Less than €10,000	12	53 to 10 hours		53 to 10 hours		1	Once	None	Market inspection
Business organization	70000	Less than €10,000	35000	Less than €10,000	11	I cannot estimate	I can't estimate	I cannot estimate	I can't estimate	1	Once	None	Market inspection
Business organization	484654.55	Less than €10,000	651681.82	Less than €10,000	11	15	More than 10 hours	33 to 10 hours		1	Once	Once	Market inspection
Business organization	9000	Less than €10,000	40000	Less than €10,000	10	2	Up to 2 hours	33 to 10 hours		1	Once	None	Market inspection
Entrepreneur	5000	Less than €10,000	1000000	Less than €10,000	10	53 to 10 hours		103 to 10 hours		1	Once	Once	Market inspection
Business organization	415181	Less than €10,000	396772	Less than €10,000	9	I cannot estimate	I can't estimate	I cannot estimate	I can't estimate	1	Once	Once	Market inspection
Business organization	150000	Less than €10,000	100000	Less than €10,000	9	43 to 10 hours		43 to 10 hours		1	Once	Once	Market inspection
Entrepreneur	676601	Less than €10,000	149765	Less than €10,000	9	2	Up to 2 hours	53 to 10 hours		1	Once	Once	Market inspection
Business organization	1237209.1	Between €10,000 and €30,000	3498245.5	Between €30,000 and €50,000	9	I cannot estimate	I can't estimate	I cannot estimate	I can't estimate	1	Once	None	Market inspection
Business organization	202200	Less than €10,000	204500	Less than €10,000	9	24	More than 10 hours	83 to 10 hours		1	Once	None	Market inspection

Registracija

- Tačni podaci
- Poznat broj registracija
- Jednostavniji intervjui
- Procedura relativno jednostavna
- Metod štoperice

Standardno preduzeće

- Standardno preduzeće je trgovinska firma koja ima 5 zaposlenih.
- Preduzeće ima sedište u Beogradu i jedan prodajni objekat.
- Procene su dobijene na osnovu intervjua preduzeća i knjigovodstvenih agencija ili uvidom u cenovnike agencija.
- Ukoliko samo preduzeće obavlja aktivnosti u vezi sa administrativnim zahtevom korišćena je satnica dobijena na osnovu prosečne vrednosti bruto plata u poslednjih 12 meseci.
- Razlog zašto smo se opredelili za društvo sa ograničenom odgovornošću i sektor trgovine je učestalost ovih preduzeća u ukupnom broju registrovanih privrednih subjekata.
- Razlog zašto smo se opredelili za Beograd je što i metodologija Svetske banke Doing Business u svojim studijama slučaja koristi preduzeće koje posluje u glavnom gradu.
- Obveznik PDV – tri meseca

Standardno preduzeće

- Obuhvata vođenje računovodstvenih evidencija po principu dvojnog knjigovodstva (glavne knjige, svih analitičkih knjigovodstava (kupci, dobavljači, avansi i osnovna sredstva) i robnomaterijalnog knjigovodstva. Računovodstvene agencije u cenu uobičajeno uključuju i PDV i druge poreske evidencije.

Standardno preduzeće

NAZIV ADMINISTRATIVNE OBAVEZE	Administrativni trošak 2010	Administrativni trošak 2012
Vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izveštaja (završnog računa) za DOO u PDV	185625	195.338
Uplata pazara	12659	13.332
Tehnički pregled fiskalnih kasa i fiskalizacija	5853	6.381
Registracija finansijskih izveštaja za pravna lica koja nisu obveznici revizije	3839	3.541
Prijava, promena i odjava radnika na obavezno socijalno osiguranje	3654	2.998
Knjigadnevni izveštaja - EDI	10,038	10.255
Prijava članova porodice na zdravstveno	3,494	3925
Registracija promena podataka u APR	6186	6.438
Izrada i predaja M-4/M-4K	1310	4.046
Vođenje KEPU knjige	16,858	19.017
Overa zdravstvenih knjižica	1622	1.708
Dostava PP OPJ i PP OD obrazaca Poreskoj upravi	8952	11.623
Podnošenje poreske prijave PDV (tromesečno)	1,994	2,344
Popis	58,862	62,862
Izdavanje faktura	6,003	6,601
UKUPNI TROŠKOVI	326949	350409

- REZULTATI
- Nije bilo značajnijih reformi, ali su administrativni troškovi izraženi kao % BDP-a smanjeni
- Izvršena je korekcija rezultata za 2010. godinu
 - Nešto bolji rezultat
- Pad za 6,5% u odnosu na 2010 odnosno smanjenje za ¼ procentnog poena

Administrativni troškovi kao % BDP	Pretpostavka nižih plata	Pretpostavka viših plata i troškova (x1.2)	Fiksni troškovi (x1.2)	20/80 pravilo
2010	2.18%	2.62%	3.14%	3,93%
2012	2.04%	2.44%	2.93%	3,67%

Dva razloga

- Prosečna satnica rasla sporije od BDP-a u stvarnim cenama
 - Pad realnih plata
 - BDP u stalnim cenama uvećan za 17%
*podaci za 2012. godinu još uvek procen
 - Prosečna plata korišćena u obračunu povećana samo za 5,3%
 - Trošak sprovođenja adm. aktivnosti niži
 - Pad ekonomske aktivnosti
 - Broj prodavnica pao sa 90,6 and 84 hiljade
 - Manje posla – manje birokratije
 - Efekat sive ekonomije
 - U sivoj ekonomiji nema administrativnog opterećenja

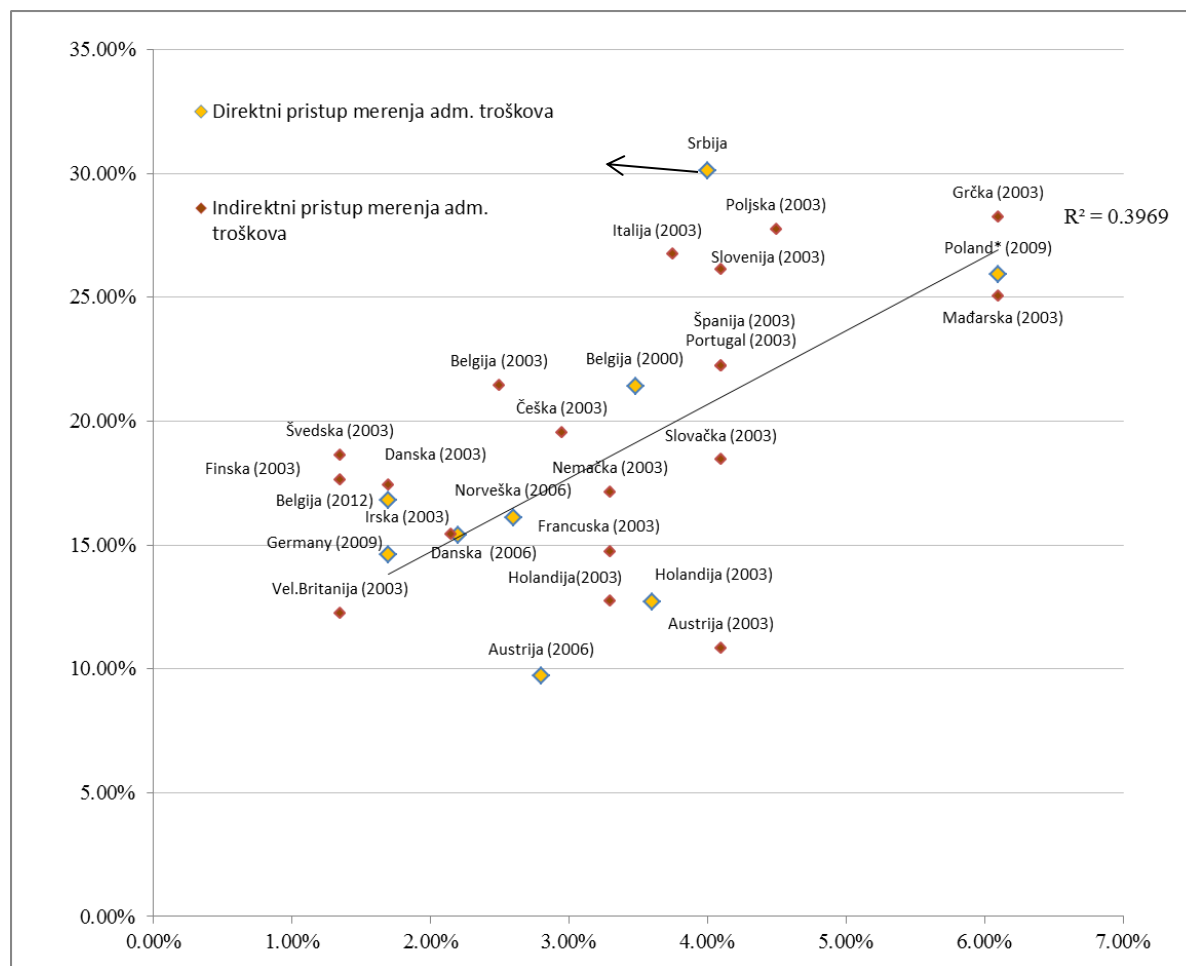
Najznačajnija stvarna smanjenja

- Prema obračunu prijava i odjava radnika (ali, problemi u praksi)
- Ukinuto izveštavanje i oglašavanje privrednih društava u dnevnim listovima
- Do smanjenja troškova u značajnom broju slučajeva došlo zbog smanjenja broja privrednih subjekata ili obveznika

- Nove uštede predstoje sa primenom novih propisa u oblasti računovodstva i revizije
- E-porezi
- Neke preporuke i lake uštede još uvek nisu ostvarene – trudnice, KEPU knjiga,

Case study - Poresko uverenje

- Poresko uverenje se poreskom obvezniku izdaje **istog dana, a najkasnije u roku od 15 dana (!)** od dana podnošenja zahteva (član 161. stav 3. Zakona o opštem upravnom postupku).
- Godišnje se podnese veliki broj zahteva za izdavanje poreskog uverenja o izmirenim porezima i doprinosima (min. 500 hiljada).
 - Uverenje je potrebno radi: overa zdravstvenih knjižica, naknade za vreme porodiljskog, trudničkog, dečijeg dodatka, upisa u vrtić, dobijanja kredita, lizinga, učestvovanja javnim nabavkama, upisa radnog staža, mirovanja radnog staža i td.

KAKO SMANJITI OPTEREĆENJE?

- **ODGOVORI SU NAJČEŠĆE JEDNOSTAVNI!**

Case study - Poresko uverenje

- Često je veoma važno dobiti uverenje ODMAH kako to i sam zakon kaže, međutim
 - Iako je poreski obveznik izmirio sve svoje obaveze (nema dugovanja) mora da ode dva puta do PU;
 - svi intervjuisani izjavili da im se NIKADA nije desilo da poresko uverenje dobiju ODMAH iako nemaju dugovanja već u periodu od 5-10 deset dana (mora da ga potpiše „ŠEF“)
 - Pojedini intervjuisani su izjavili da u pojedinim PU(Čukarica, Rakovica), službenici neće da prime zahtev ako to nije zahtev njihove filijale (koji se npr, razlikuje u fontu i veličini slova od druge filijale) (npr. zahtev pisan rukom, ili zahtev neke druge filijale), iako nije propisan zvaničan obrazac (tako da obveznici moraju da se vraćaju i popunjavaju i pečatiraju te obrazce ponovo);

Case study - Poresko uverenje

- Poreska uverenja se izdaju sa datumom kada su zahtevi predati, iako se izdaju posle 5-10 dana. Ovo je poseban problem kod zatvaranja radnji, jer prema članu 29. stav 6. Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji „Organ, organizacija ili drugo lice nadležno za upis u propisani registar lica koja obavljaju određenu delatnost ne može brisati lice iz propisanog registra bez dokaza o prestanku poreskih obaveza koji izdaje nadležni poreski organ, ne starijeg od pet dana u momentu podnošenja zahteva za brisanje iz propisanog registra. Dakle, ovo uverenje ne važi i pre nego što ga izda PU,
- Ako obveznik duguje makar i 1 din, **NE MOŽE** da dobije uverenje, već prvo mora da se izvrši uplata duga, pa da se sačeka da se to proknjiži ili obveznik nosi službeniku na uvid, pa se tek onda podnosi zahtev. I naravno od tog trenutka ponovo čeka 5-10 ili 15 dana.

Case study - Poresko uverenje MOGUĆE REŠENJE

- Imajući u vidu da ne postoje zakonske prepreke već se ovo uverenje može izdavati ODMAH
 - omogućiti poreskim službenicima da se obveznicima koji nemaju nikakvo dugovanje izdaju uverenja odmah, stavljanjem faksimila nadležnog lica
 - ovo već postoji i odlično funkcioniše u APR
 - Operateri u APR imaju faksimil registratora i npr. izvod iz registra se dobija odmah prilikom podnošenja zahteva.

Poređenje sa drugim zemljama

- Administrativno opterećenje u Austrija 2,8%, Češka 2,9%, Danska 2,1%, Holandija 1,7%
- Srbija je počela sa smanjenjima, ali ima još puno posla
 - zemljama EU je trebalo više godina da ostvare cilj od 25%